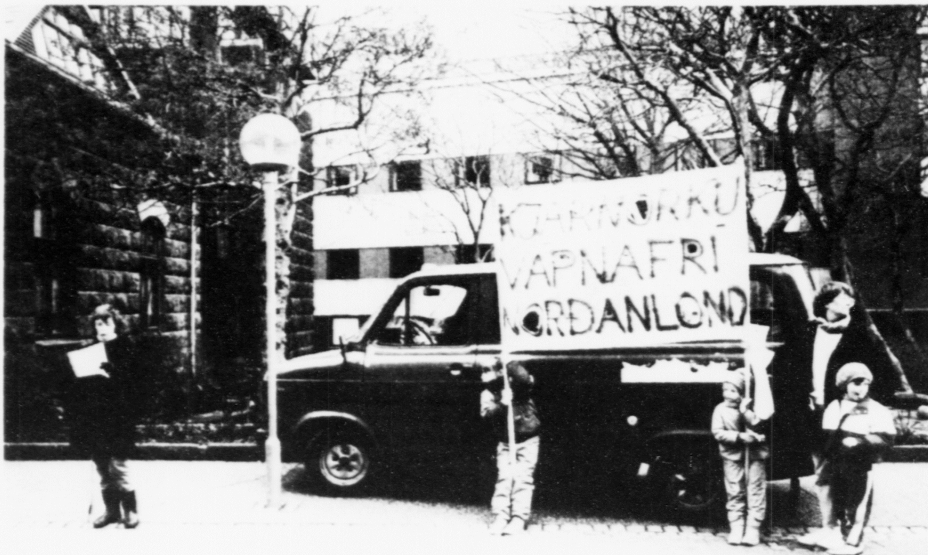

Kirsten Brix heldur röðu í gongugötuni

Mong av foreldrunum høvdu børnini við

Teimum dármar krígsspælið

Friður grundaður á vápnamegi er ikki veruligur friður!

– Vápn verða gjørd við tí endamáli at drepa. Tey verða altíð nýtt til kúgan. So leingi sum vit grunda friðin á vápnamegi, er als ikki talan um nakran veruligan frið, segði Kirsten Brix, Studentaskúlalærari m.a. í röðu síni á Vaglinum í Havn 2. hvítsunnudag.

– Vit skulu minnst til, at teir, sum skipa fyri kríggið, í veruleikanum spæla. Teir bílla hvør í sínum lgaí fólkinum inn, at kríggið er neyðugt fyri at verja landið móti figgindanum. Men sannleikin er tann, at teir í roynd og veru eru í parti móti fólkinum. Teimum dármar krígsspælið segði Kirsten Brix. Vit prenta röðu hennara

Eitt er eyðkent fyri umróða av friðarspurningum, serliga tá ið mannligir politikkarar tosa, og tað er tað endaleysa prátið um atomvápn, strategisk vápn, jørd til luftakettir – ella øvugt, early-warning-system o.s.fr. í útvarpinum hoyra vit um alt hetta hvønn einasta dag, viðhvørt fleiri ferðir. Tá ið teir í Geneve ella Bruxelles ella Washington endiliga eru komnir ásamt um at skerja tær grotesku vápnagoymslurnar við onkr-

um láturligum tali, verður í øllum fjølmiðlum í fullum álvara tosað um avvápnad og frið og nýtt tíðarskeið. Og friðarheidsrón teirra – sum tað eitur – friðarvarðveitandi stríð. Tað, at øll – frá Nobel-stovninum yvir fjølmiðlarnar til politikkarar og vanlig fólk – tá knappliga tora at trúgva upp á eina framtíð fyri børnum sínum, sigur nakað um, hvussu bangin vit eru. Vit eru til reiðar at gloypa hesum sukurmolum, hóast

vit vita, at teirri sotleiki spíllar okkum heilsuna. Vit verða lumpað til at halda, at liv og vælferð á jørdini er tryggjað, bara teir stóru hava fest sínar undirskriftir á blaði. Við hesum veri ikki sagt, at tað ikki hevur tyðning, bæði praktiskan og moralskan, at stórveldini seta seg saman og tosa um ta felags ábyrgdina. Men – álvaratos, er tað ikki upp á tíðina? Tó broytingar, sum krevjast fyri at skapa varandi frið, koma ikki frá teirra sjónleiki.

A kvinnuráðstevnunum For-um 88 í Oslo seinasta sum-mar var eitt sonevnt friðar-tjald, har Hílka Pietile úr Finnlandi, sum starvast í ST, greiddi frá hugtakinum militarismu.

Vanliga hugsa vit um militarismu í sambandi við einaræðisveldi, kvettroyndir og kúgan av fólkinum, nevnað kunnu lond sum Chile, Suðurafrika og Iran, men dømini eru nógv fleiri, alt ov mong.

Men Hílka Pietile lýsir, hvussu militarismen er samangreipað við okkara vesturlendsku, patriarkalsku mentan, við at teknka eitt ísfjall, har – sum kunnugt – 9/10 partar eru fjaldir undir

vatnsskorpuni, meðan 1/10 partur er sjónligur.

Ovast uppi í tí sjónliga partinum hava vit stjórnu-kríggsáttlanina og kjarnorku-vápnini. Litil bati er í bara at kvetta toppin av, tí hann veksur bara út aftur á annan hátt.

Stórir partar av friðarrørsluni um allan heim leggja stóra arbeiðsorku í at beina fyri hesum vápnum. Rætt er tað, at tey eru ein álvarsom hött-

an móti øllum livi á jørdini, men sum vit fara at siggja, eru tey bara ein litil, men sjónligur partur av heildini.

Longur niðri, partvis fjald, hava vit øll slag av vápnum og harðskapi. Vápn verða gjørd við tí endamáli at drepa. Tey verða altíð nýtt til til kúgan. So leingi sum vit grunda friðin á vápnamegi, er als ikki talan um nakran veruligan frið. Hann verður ikki veruleiki, fyrr enn vit læra at virða hvønn annan, bæði tá talan er um menniskjur og tjóðir.

Vit skulu minnst til, at teir, sum skipa fyri kríggi, í veruleikanum spæla. Teir bílla hvør í sínum lagi fólkinum inn, at kríggið er neyðugt fyri at verja landið móti figgindanum. Men sannleikin er tann, at teir í roynd og veru eru í parti móti fólkinum. Teimum dármar krígsspælið. Reglurnar eru so væl-signað einfaldar: Ert tú fyri, ert tú við. Ert tú imóti, verður tú skotin.

Hetta er lýst sera beinrakið í skaldsøguni um Ronju Rásmannadóttur eftir Astrid Lindgren. Mennirnir hava altíð krígsgjast, tað er ein partur av teirra lívsstíli, og ikki fyrr enn børn og konur

teirra hava fingið nóg mikið og steðga spælinum, nýðast teir at taka annað skinn um bak.

Fara vit nú eitt stig longur niður í ísfjallinum koma vit til valds- og kúganarpoli-ittikin. Kúgan siggja vit t.d., tá ið stór lond við at nýta ella hótta við at nýta vald nýðast onnur lond at gera eftir teirra boðum.

Í Suðurafrika ber enn tá til hjá einum minniluta at træla-binda 90% av fólkinum.

Men, sigur Hílka Pietile, teir veruligi krígsharrarnir í dag eru vinnulivsmenn og búskaparstjórnar. Og hervið nærkast vit botninum og tí tyngsta partinum av ísfjallinum. Næstíðast hava vit tað búskaparligu kappingina og tann mersugavandi politikkun.

Tann politikkurin, tey pengu londini t.d. í Europa fóra mótegis u-londunum, er í veruleikanum eitt kríggi. At vinna hetta kríggið, sum teir við einum hampuligari orði rópa friða kapping, merkir at ræna rávørur, oyða náttúru-rikidømi og trækla fólk við at geva hungursløn, alt bara fyri at nekta luxustørvin hjá okkum í tí ríka partinum av heiminum. Í okkara vitleysu

